

4. Shrnutí

Shrnutí představuje komplexní proces, který vyžaduje souhru celé řady dovedností. Aby shrnutí mělo hlavu a patu, musejí si studenti vybavit nejdůležitější složky textu a seřadit je v logickém pořadí. Způsob shrnutí záleží na typu textu, který žáci četli. U narativního textu se žáci musejí obírat prostředím, postavami, zápletkou, událostmi a řešením zápletky. U naučného textu musejí určit nejdůležitější body a sestavit je do smysluplného pořádku.

Jaké pomůcky mohou žáci využívat při shrnování

Nejdůležitější myšlenky textu jsou

Tato část pojednává o

Tato kniha byla o

Nejdřív....

Pak....

Nakonec

Povídka se odehrává (místo) (čas)

Nejdůležitějšími postavami jsou

Problém se objevil, když...

Shrnutí (vlastními slovy žáka!) je velmi důležitá strategie, protože existují důkazy z výzkumů, že shrnutí rozvíjí porozumění textu u žáků, a to jak textů vyprávěcích, tak naučných. Shrnutí pomáhá žákům budovat celkové porozumění textu, povídky, kapitole, článku. Při „učíme se navzájem“ žáci jednak sami mají hodně příležitostí ke shrnování, jednak mohou pozorovat své spolužáky nebo učitelku a učit se z toho.

Problémy se shrnutím, které se mohou vyskytovat u vašich žáků

Žáci shrnují tak, že opakují text slovo od slova. - Shrnují tak, že se jim ztratí hlavní myšlenka. - Jen zřídka zahrnou do shrnutí všechna hlavní témata. - Nemají shrnutí rádi, protože je pro ně obtížné.

Co s tím?

Nechte žáky pracovat ve skupinách jen na ostatních třech strategiích a shrnutí provádějte s celou třídou tak, abyste měli přehled o tom, jak to vašim žákům jde a abyste mohli se svou pomocí zasáhnout včas. Později nechte skupiny, aby svá shrnutí sepsaly na papír, aby je třída mohla komentovat. Nechte pak skupiny vylepšit shrnutí podle komentářů třídy. Nebo nechte skupiny sepsat shrnutí a pak společně vyberte nejvýstižnější práci. Nechte žáky, aby zdůvodnili svou volbu. Pomozte jim, pokud jim unikne důležitý aspekt procesu. Nechte žáky napsat dopisy sobě nebo spolužákům, v nichž žáci sdělí, co důležitého se dozvěděli z textu. Zahrajte si se studenty hru na reportéra, který musí ve velmi omezeném čase sdělit posluchačům to nejdůležitější o nějaké události.

Literatura:

Palinscar, A. S., Brown, A. L.: Interactive teaching to promote independent learning from text. *The Reading Teacher*, Vol. 38, No 8, April 1986, pp. 771 - 777.

Oczkus, L. D.: Reciprocal Teaching at Work. Strategies for Improving Reading Comprehension. Newark, DE: International Reading Association 2003.

McLaughlin, M., Allen, M. B.: Guided comprehension: A teaching model for grades 3 – 8. Newark, DE: International Reading Association 2002.

Harvey, S., Goudvis, A.: Strategies that Work. Teaching Comprehension to Enhance Understanding. Stenhouse Publishers, York, Maine 2000.